

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Divi Bambergenses S. Henricvs Imperator S. Kvnegvndis
Imperatrix S. Otho Episcopvs**

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1611

IV. Vita S. Kunegundis Imperatricis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41527

VITA
S. KVNEGVNDIS IMPERATRICIS,
QVÆ
CVM SANCTO
SVO CONIVGE HEN-
RICO IMP. EPISCOPATVM
BAMBERGENSEM CONDIDIT
AC FVNDAVIT.

Nunc

*Ex antiquis membranis auctior & correctior
edita, & notationibus illustrata.*

Studio

IACOBI GRETSERI, SOCIETA-
TIS IESV THEOLOGI.

AD D. CVNEGVNDEM, QVÆ
VIRGINITATIS PROBANDAE CAUS-
SA SOLVM CANDENTI FERRO STRA-
tum inuiolata calcauit.

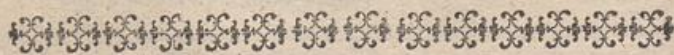
Blandiri culpa rapidus cum nesciat ignis,
Ire per accensos vis quoq; Diua, rogos.
Nudus in ardenti pes audet ludere flammâ,
Scilicet est animi conscius ipse sui.

Quæ subigit ferrum, castas nequit vrere plantas
Pruna, nihil, flammis quod violetur, habent.

Innocua meritò domitas alludere flammâs,
Et prunas animum ponere, Virgo, doces.

Impuros etenim solita est punire, recusat
Ledere virgineos flamma pudica pedes.
Attonitog; tuus iam nunc pes regnat in igne,
Cui dudum domitus seuior ignis erat.

Quæ poteras ipsos calcare Cupidinis ignes,
Proterere & Paphias noxia tela faces,
Quæq; Dionæas Veneris contemnere flammâs,
Nunc quoq; Vulcanum spernere debueras.

INDEX CAPITVM.

- CAP. I. Genus & coniugium.*
- II. *S. KVNEGVNDIS probat suam innocentiam ignitis vomeribus.*
- III. *Templa studio S. KVNEGVNDIS condita.*
- IV. *Confugiense Monasterium à S. KVNEGVNDE exstructum.*
- V. *Munificentia S. HENRICI & S. KVNEGVNDIS in varias Ecclesias.*
- VI. *Cur Auctor hanc scriptionem suscepit?*
- VII. *S. KVNEGVNDIS mortuo Marito pietatis exercitationibus sedulo insistit.*
- VIII. *Epistola S. KVNEGVNDIS ad Confugiensem congregationem.*
- IX. *S. KVNEGVNDIS, mundo se abdicans, religiosum habitum induit.*
- X. *Qualem vitam in Monasterio duxerit S. KVNEGVNDIS.*
- XI. *S. KVNEGVNDIS signo Crucis incendium restinguit.*
- XII. *Exemplum seueritatis in dissoluta vita Abbatissam.*
- XIII. *Miraculum in chirotheca S. KVNEGVNDIS.*
- XIV. *Mors S. KVNEGVNDIS.*
- XV. *Funus S. KVNEGVNDIS. Deportatio Bambergam, & sepultura.*
- XVI. *Præfatiuncula in miracula S. KVNEGVNDIS.*
- XVII. *Energumenus ad sepulcrum S. KVNEGVNDIS liberatur. Tres iidem contracti curati.*

0

XVIII. Va-

- XVIII. *Varia agrorum curationes.*
 XIX. *Suspensi S. KYNEGVDNIS ope seruati.*
 XX. *Infans sine baptismo mortuus, reuiuiscit ad sepulchrum S. KYNEGVDNIS.*
 XXI. *Puer mortuus resuscitatur.*
 XXII. *Puella submersa reuocatur ad vitam.*
 XXIII. *De muto.*
 XXIV. *De puero à lupo raptò.*
 XXV. *De seruulo.*
 XXVI. *De terra in thus, & in grana mutata.*
 XXVII. *Epilogus cum precatìone ad S. KYNEGVDNDEM.*

VITA

VITA S. KV^e
NEG VNDIS IM-
PERATRICIS.

CAPVT PRIMVM.

Genus & coniugium

EX præclaro parentum sanguine, & augustæ nobilitatis gradu, duo immarcesibilis gloriæ flores mundo enituerunt, sanctus videlicet HEINRICVS cognomento PIVS, gloriosissimum Romani Imperij decus, eiusque dignissima * coniectalis, piæ memoriz, CHVNEG VNDIS Augusta & Imperatrix. Eadem verò beata & Deo dilecta terreno Imperatori * copulariter, non carnaliter coniuncta, cælesti Regi suam virginitatem consecrauit, quam vsque in finem casti * virginis consensu, Deo teste, conseruauit. Quod postmodum diuinitas, ne lumen in tenebris lateret, ostendit: dum eam, ad confundendum virginitatis hostem, & obstruendum os mendacia contra Virginem Christi loquentium super ignitos vomeres incedere, & illasam procedere dedit.

* Vxor. Aliquis legunt apud Dismarum, & alios hac voce & sos: Coniectalis, à lecto, & Conthoralis, à thoro.
* Sur. corporaliter.
* Henrici Imp. qui & ipse Virginitatem integram seruauit.

CAPVT SECVNDVM.

S. KVNEGVNDIS probat suam innocentiam ignitis vomeribus.

Q Valiter autem id factum sit, ad communem ædificationem prætereudum non est, vt & castimoniam erudiamur exemplis, & diuinorum secretorum admiratione moueamur, intelligentes, quæ admodum diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Tantis namque ac talibus bonis tentatio deesse non potuit. Inuidus enim omnium bonorum diabolus, vbi totum immaculatum fauciare non potuit, zelotypiæ liuore fœdare cogitauit, & eius saltem famam lædere, cui vulnus corruptionis infigere non valuit.

Facta est igitur, auctore diabolo, suspecta criminis, quæ non nouerat maculam corruptionis. Sed, quia crudelis est, qui famam suam negligit, expurgationis gratia, ad vomeres candentes illud sibi iudicium elegit, quod propter duritiam hominum institutum esse cognoscitur. Cumque dilecta Deo ad illud iudicium velut ovis ad occisionem duceretur, ingemuit & ait: *Domine Deus creator cæli & terræ, qui probas renes & corda, iudica iudicium meum & eripe me. Te enim testem & iudicem hodie inuoco, quia nec hunc præsentem HEINRICVM, nec aliquem virum carnali commissione vnquam cognoui. Hoc dicto, stupentibus, & flentibus vniuersis, qui aderant, vomeres candentes * nudo vestigio calcavit, & sine adustionis molestia secura pertransiit. Ita Deus omnipotens vinculum castæ dilectionis seruauit, innocentiam comprobauit, integritati custodiam humilitatis adhibuit. In fascibus itaque constituta, continentiam suam gloriam sub terreni chlamide imperij satagebat abscondi, vt tanto propensius, quanto efficacius poterat, promoueret, quæ Deo inspirante, nec non adiuuante, ad ipsius laudem cogitabat perficere.*

—o—

CAPVT

De hac probatione lege Delrium lib. 4. Disquis. Mag. cap. 4. g. 4. sect. 3.

** Aliquando vomerem candentem, vel quoduis aliud ferrum ignitum manibus seruebant, vel prunos in sinum coniciebant; vel pyræ intrabant; de quibus omnibus Delrius loc. cit. S. Kuneg. ferrum ignitum portasse, scribit Crancius lib. 4. Saxoniæ. cap. 32.*

CAPVT TERTIVM.

*Templa studio, S. Kunegundis
condita.*

Denique post nouellam fecundissimæ plantationis suæ Ecclesiam Babenberg, quam cum illo studiosissimo suo cooperatore HEINRICO in loco Babenbergensi, venustissimè, sicut hætenus cernitur, fabricauit sub patrocinio Principis Apostolorum PETRI atq; S. GEORGI Martyris, monasterium sub regula sancti Benedicti ad aquilonarem plagam, in honore S. Michaëlis Archangeli, extruxit, non minori studio prædiorum, ac diuerforum donariis ornamentorum. Tertiam demum versus meridiem, sub Ordine Canoniorum, sub titulo S. Stephani Protomartyris, paruo quidem schemate, sed maiori opera, de suo patrimonio ecclesiam fundauit. Ad quam dedicandam BENEDICTVM Papam, quem præfatus DEO dignus Henricus Imperator, ad confirmandum Babenbergensem Pontificatum aduocauerat, venire rogauit. Ipsa autem illud psalmodi secum decantans: *Domine dilexi decorem domus tuæ;* diuersa eidem Ecclesiæ, iuxta imperialem munificentiam, munera contulit in diuersis Ecclesiæ ornamentis. Quæ omnia ipse Dominus Apostolicus, vt semper memoria ipsius fundatricis illic floreat, ne quando per fraudem, aut violentiam, vel furto inde subtrahantur, dura banni sui innodatione, septuaginta quoque duorum Episcoporum, qui ibi aderant, autoritate, ipso die confirmavit.

Hæc omnia clara sunt ex Vita S. Henrici: quæ prius legi debet, ut hoc probè intelligatur, præcipue cap. 6. & 7.

Vide Vitam S. Henrici cap. 23. § 24.

Psal. 23.

CAPVT QVARTVM.

Confugiense Monasterium à Kunegunde exstructum.

Hæc Tem Monasterium in honore Saluatoris, & eius victoriosissimæ Crucis, in loco, qui *Confugia* dicitur, magnificè construxit, & ancillarum DEI ibidem

O 3 DEO

* *imaginem.*
Dona Confugi-
ensi Monaste-
vrio oblata.

DEO secundum regulam S. Benedicti seruientium congrega-
 tionem decentissimè ordinavit. Porro cooperante ei in om-
 nibus imperiali maiestate, idem Monasterium omni ornatu
 decoravit. Ante principale altare * iconam ex auro & lapide
 preciosissimo statuit; calices aureos & argenteos, catinos, vr-
 ceos, pallas, casulas, vela, cortinas, cappas auro & gemmis pre-
 ciosis intextas, & cætera vtenilia, siue vasa ministerij tanto
 studio, & tam sumptuosis impensis eidem Ecclesiæ contulit,
 vt, quicumque ea intuentur, regiam munificentiam, & miram
 vtriusque, Imperatoris videlicet, ac Imperatricis in DEO de-
 uotionem magnoperè mirari non cessent.

CAPVT QVINTVM.

Munificentia S. Henrici, & S. Kunegundis in varias Ecclesias.

DRæter has principales suæ foundationis & prima-
 rias Ecclesias; quæ Conuentalis Ecclesia, quæ
 monasteria illorum donatiuo nõ gloriatur, aut
 in prædiis dilatata, aut decorata ornamentis? A-
 lias enim antiquitate collapsas reedificauerunt; quasdam e-
 tiam destruktas, & ad nihilam redaktas, in pristinum, vel in
 meliorem statum restaurauerunt, & sicuti prudentes Virgines
 oleum suæ misericordiæ in diuersos effuderunt, vt merito di-
 cere possint, *Christus bonus odor sumus in omni loco.*

2. Corinth. 2.

O coniugium non voluptate, sed bona voluntate copula-
 tum. O sanctum matrimonium, vbi vna fides inuolatæ casti-
 tatis, vbi vnus spiritus misericordiæ ac veritatis; vbi idem vel-
 le in virtutibus, idemque nolle in vitiis: vbi nec primus, nec
 alter discerni potuit, dum alter, quod primus, voluit; vbi par
 animus, in multifariis operum effectibus, pares in duobus o-
 stendit affectus. Quales has nuptias dixerim, nescio. Vnum
 scio; quia nescit nostra modò regio tales, dum illi propter re-
 gnum cælorum se *castriantes*, nec prolem terrenæ fecunditatis
 expectantes, cælibem à DEO generationem receperunt: à quo-
 rum

Matth. 19.

rum ore laus Dei nunquam deficiet. Hæc est generatio quærentium
 Dominum, quærentium faciem Dei Iacob; qui viuentes in Christo,
 membra sua mortificantes propter Christum, super terram
 morientes; modò regnantes cum Christo bona Domini sui
 vident in regione viuentium.

CAPVT SEXTVM.

*Cur Auctor hanc descriptionem
 suscepit?*

Voniam de vita & virtutibus pij & sancti HEIN-
 RICHI Christianissimi Imperatoris, & miserationi-
 bus variis, quas fecit in domo Domini, de signis
 quoq; & miraculis, quæ post transitum ipsius per
 eum fecit Deus, satis ac dignè scripta sancta recepit Ecclesia:
 nunc animum pungit, ac in mentem venit, vitam memoran-
 dæ Virginis nostræ KUNEGUNDIS breuiter explicare, &
 memoriæ scripto commendare; vt ad exemplum eius se int-
 entès, quæcunque Virgines, quæcunque verè viduæ, perfectæ
 vitæ normam arbitrentur conuersationem illius. Indignum
 enim nobis, sed magis operæ pretium duximus, vt illi officium
 non subtrahamus oris, cuius prouidentia quotidie alimenta
 percipimus corporis.

CAPVT SEPTIMVM.

*S. Kunegundis, mortuo marito, pietatis ex-
 ercitationibus sedulo insistit.*

HENRICO itaque suo, suæ castitatis patientissi-
 mo semper custode, vbi eam suis, virginem, vt
 traduxerat in Christo, in vltimo spiritu constitu-
 tus resignauit, ad cælestia, quæ iugiter suspirabat,
 gaudia translato, illa se ad Dominum, vt semper, toram con-
 tulit: illum suæ castitati, necessitati, saluti adesse, illum suis Ec-
 clesiis; illum filiis, quos ei in Christo aggregauerat, præsen-
 tem

tem affore, aduocare vigiliis, Orationibus instare, die practi-
cam cum Martha, noctu contemplatiuam cum Maria vitam
agere non cessabat. Quanta verò eleemosynarum largitate,
quanta orationis instantia pro beati coniugis defuncti, ani-
ma desudauerit, in subscripta pagina, quam ipsa per se, (nam
literarum, sicut & aliarum artium, distinguere auro, gemmis-
que sacras vestes, fuit peritissima) composuit, & conscripsit,
quicumque scire voluerit, cognoscere poterit.

CAPVT OCTAVVM.

Epistola S. Kunegundis ad Confugien-
sem Congregationem.

HVNEGVNDIS, diuina dispensatione solo nomine Im-
peratrix, specialiter dilectæ Cōgregationi in Confugia, quid-
quid iustæ cōuenit dilectioni. Propriæ aduersitatis sarcinam
(veluti æstimo) facilius tolerarem, si vestras res saluas, inco-
lumesq; existere viderem. Quamuis enim mens procellosis curarum flucti-
bus vndiq; quatiatur, vestre tamen recordationis anchora à cordis profundi-
tate non euellitur. Et licet longè remota ab oculis sitis, ab animo tamen
nusquam receditis. Quis nos separabit à charitate Christi? Casus doloris, an
longinquitas remotiois? Quin etiam si amisse facultatis vsus concedere-
tur, voluntas hæc operis exhibitione comprobaretur. Ipsum tamen modi-
cum, quod adhuc, Deo volente, reliquum tenemus, vestre commonitioni a-
lienum esse nolumus, vt participatione paruitatis, reueletur magnitudo de-
uotionis. Mater namque, si parum habuerit, parum filius tribuit. Ecce hæc
modici sumptus munuscula ad refectioem vobis mittuntur carnis, vt ani-
mam * senioris, patris vestri, continua orationis alimonia reficiatis: quo-
niam tot iustorum preces vnanimiter continuatæ, apud Deum multum
possunt proficere, Iacobo attestante. Multum valet deprecatio iusti
assidua.

Ille etiam, atq; etiam iustus Dominus, qui iustitias dilexit, æquitatem
supplicationis exaudire non respuit: sed vobis indefessis intercessoribus, su-
pradiçti chari memoriam facientibus, salutis dabit præmium, quod ipse pro-
mittit, dicens: Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

Atq;

Rom. 8.

* Intelligit
Henricū Imp.
defunctum,
Senior is est
Dominus, &
est passim apud
Ditmarum.
Hinc cusum est
illud Italarum,
Signor, & si-
gnoria.
Iac. 5.
Psalm. 10.
Matth. 10.

Atq; bonum opus in conspectu etiam Dei placitum esse cernitur, si non solum pro illis, qui in hac vita positi, multa vobis bona; sed, pro illis etiam, qui nulla fecerunt, oraueritis. Obsecro ergo, ut eum à cordibus vestris nunquam abiciatis, qui vos tanquam proprias amavit, atque hunc locum vestra seruitute florere voluit.

Estote quoq; meae necessitatis memores, semper in hilaritate cordis misericordes, secundum illud Apostoli: Dilectio sine simulatione. *Nec non Rom. 12.* vestrae mentes in quandam mutuae charitatis soliditatem magis ac magis concrefcant, quatenus in die tribulationis clamorem vestrum ipsius aures exaudiant, qui dicit: Vbi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum. *Quod vos omni modo promereri hortor, eodem praestante, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat per omnia secula seculorum, Amen.* *Matth. 18.*

CAPVT NONVM.

S. Kunegundis mundo se abdicans, religiosum habitum induit.

Denique Chunrado * sibi succedente in Regno, * *Salico.* ipsa curis secularibus, sicut iam diu desiderauerat, exonerata, in ipso anniuersario die transitus S. HEINRICI, Archiepiscopus cum Episcopis *Mundo se abdicat.* ad dedicationem Confugiensis Ecclesiae conuocat; vbi velata est; vbi inter Missarum solennia, imperiali decentissimè omni cultu ornata, ante principale altare, virgo Deo deuota processit, ibique thesaurum incomparabilem, ligni Dominici, Crucem paruam quidem in materia, sed maximam in virtute, Deo obtulit. At vbi lectio Euangelij, in qua supra arborem Crucis ascendens suspicientem se Iesum suscipere, & ab eo benedictionem pusillus meruit accipere, lecta fuit; regalem purpuram exuens, tunicam fusciolem, quam ipsa sibi manibus suis operata fuerat, vestem religionis, data sacerdotali benedictione, induit; Et multis pro se quidem flentibus, pro illa autem gaudentibus, quae iam seculum damnasset in vestibus, capillis, qui huc vsque in eodem monasterio pro ipsius seruantur honore,

Offert particulam de ligno S. Crucis.

P nore,

nore, præcis, imposito sibi ab Episcopis velo, annulo fidei subarrata, gratulabunda succinuit; *Posuit signum in faciem meam & annulo suo subarravit me Dominus meus Iesus Christus.*

CAPVT DECIMVM.

*Qualem vitam in Monasterio duxerit
S. Kunegundis.*

Ta Christo sponso ipsa sponsa consecrata, dum filiarum suarum se sanctissimo contubernio applicuisset, non vt mater filiabus se præferbat, sed in omnibus seruitiis seruilem se personam ostēdebat: ita tamen, vt. cum omnia faceret, ostentationem fugeret singulorū, ne in præsentī seculo reciperet mercedem suam. Operabatur manibus suis. (Nulli enim in distinguendis auro gemmisque vestibus plurimum aut in stolis, aut in cingulis æstimabatur inferior) sciens scriptum esse: *Qui non operatur, non manducet.* Sponso aut orans loquebatur aut psallens. Ad Ecclesiæ limina * pænè tardioribus omnibus appropinquabat. Nihil seueritate illius iucundius: nihil iucunditate seuerius. Tristis in ritu: in tristitia suavis. Breue vitæ spacium æterna memoria compensabat. Idem illi locus Orationis & quietis fuit: idem semper habitus: incultum corpus: dum sciret reiiciendas delicias corporis, quod paulò post vermibus exarandum sit: semper eam legere, aut legentem audire videres. Multa illi circa contubernales deuotio: frequens decubantium visitatio: sollicita pauperum consolatio. Præterea, plura eam miracula fecisse credimus: sed quòd * gratiam hominum, & oleum adulationis semper fugeret, esse suppressa: quod tamen incuriæ scriptorum, seu reuolutioni temporum, non defectui deputandum est virtutum. Pauca tamen, quæ in scriptis reperimus, aut veridica sanctorum, vbi illa Christo militabat, relatione cognouimus, hîc inserere dignum duximus.

2. Thess. 2.

* Surius & A. pogr. Bamb. Pænè inuisa properabat.

* gloriam humanam.

CAPVT

CAPVT XI.

S. Kunegundis signo crucis incendium exstinguit.

IUm post Orationis frequentiam inter lectionis lassitudinem ancilla Christi in lecto non plumis exstructo, sed cilicio strato, membra sopore grauata remisisset, puella sacrata, quæ de more illi assidebat, sacros codices legens, cum ferè ad medium noctis lectionem extenderet, caligantes oculos clausit, lumenque è manibus illius prolapsum paleas corripiens, sui fragore circumiacentes sorores excitauit. Clamore ex concursu facto, Virgo Christi de somno excussa, dum colluctantes inter se, & concrepantes flammæ circa se aspexit: ad orationis arma se conuertit, & signo Crucis adustionem illam absque omni suarum læsione uelium auertit. Tua sunt hæc, Christe, opera: qui olim Babylonium Regem in suo furore confudisti, & Chaldaicos ignes, ut pueri tui liberarentur illæsi, tua uirtute exstingxi.

CAPVT XII.

Exemplum seueritatis in dissoluta uita Abbatissam.

Illud miraculum tam stupendum, quàm mirandum huic placuit inscribere, in quo animi illius constantiam, & rigoris seueritatem discere poteris. Habuit secum sororis suæ filiam, * Utam nomine. Hanc à primis annis educatam, omni disciplina, secularium quoque literarum scientia instruxerat. Hæc materteram non minus religionis, quàm dilectionis amore secuta, & consecrata fuit. Quam in omnibus plenè instructam, ubi eius in orationibus vigilantiam, in ieiuniis perseuerantiam, & ad omnia patientiam perspexit, omnium assensu & rogatu, primam in ipso cœnobio eam Abbatissam præfecit. Tum verò mater

* Hoffmannus
Iudithã vocat.

filiam suscipiens, iuxta commonitionem sanctam dudum habitam; præcedentium illi Patrum repetens alloquia, monet ob salutis affectum vtilia, ac Deo placita sæpe dicere, frequenter audire, solitas religiosi itineris vias non deserere, magis magisque errorum deuia, & diabolica calcare figmenta, nullam luci ac tenebris, veritati atque mendacio, turpitudini atque honestati, apud Dei seruos docet esse communionem, sollicitè cauendum, ne vana sectando, defineret esse templum Dei, & habitatio dæmonum fieret, & dæmonis monumentum; lumina sua in Dei figere aspectum, primam quæ doceret, facere, vt fructum doctrinæ suæ ipsa, in cælis, Deo adiuuante, possit inuenire.

Hæc & huiusmodi iterum & iterum materno studio ei inculcans, quasi in omnibus iam perfectam, & ipsa magistram venerari cœpit. Illa, vbi immatura libertate potita est, paulatim à rigore suo deficere, molliorem cultum, lautiores cibum, quæ vitiorum alimenta sunt, desiderare; vltima in choro, prima in conuiuio, puellarum fabulis interesse, ac in omnibus laxius se agere cœpit. Pro huiusmodi leuitatibus, dum eam frequenter sancta Dei inter se priuatim, publicè coram omnibus, secundum Apostoli præcepta, sæpius argueret, obsecraret, increparet, nec illa materteræ velut patrocinio aut familiaritate vanè confisa, vlllo modo emendaretur; quadam die, dum ipsa cum Conuentu Crucem (nam dies Dominicus erat) sequitur, Abbatissa defuit. Quam illa inquirens, & epulantem cum coæuis in conclauis reperiens, zelo pietatis armata, cum verbo correptionis dextera maxillam eius percussit; quæ, quasi sigillum quoddam, formam digitorum eius accepit; qua omni tempore vitæ suæ non caruit. De quo nimirum factò constat: quia non tantum pro se, sed & pro aliorum emendatione, hoc pertulit, vt ad melioris vitæ statum à vitiis suis re-

*Crucem sequi,
est procestio-
nem comitari;
hanc enim an-
tecedit crux.*

CAPVT

CAPVT XIII.

Miraculum in chirotheca S. Kunegundis.

Rortè & istud detractoribus fabulosum, & infidelibus incredibile putabitur: quod sanctitatem illius, quam, humilitatis gratia, ipsa latere voluit, muta elementa loquuntur. Denique cum postlectionem Euangelij suo solenni more * sacrificatura accederet ad altare, dexteræ manus suæ chirothecam detrahens, cum nullus, quò reciperet, adesset, à se reiecit; quam radius solis per fenestræ rimulas intrans suscepit, & tamdiu quasi famulando sustinuit, donec illa post * sacrificium rediens, * oblationem. eam reciperet. Tale etiam quid in beati viri veste GOARIS aliquando diuina virtute ostensum fuisse legitur: qui dum à sede Rustici Treuirensis Pontificis despicitur, à summa maiestate, per maioris luminaris honoratur famulatum. Omnium itaque capax erat meritum, qui iudicem cunctarum meruit habere virtutum.

CAPVT XIV.

Mors S. Kunegundis.

Vindecim in sancto proposito superuixit annos, tam humilitatis gratia, quam religionis reuerentia omnibus admiranda. Tandem, pro nimia ciborum abstinentia, orationis & vigiliarum incredibili perueuerantia, cœpit corpore languescere; & ingravescente morbo, paulatim deficere. Sed dum membra dolore contraherentur exterius, spiritu tamen (nam laus Dei semper in ore eius fuit) confortabatur interius. Vocabat sanctos angelos, quorum hinc vitâ, illic iam consortio fruitur: Apostolos & Confessores, quorum fidem & confessionem semper tenuit, interpellabat: Virginum Christi in suo exitu inuitabat

P 3 chorum

chorum; quarum æmulatione in carne dum præter carnem viueret, immaculatum Christo conseruauerat torum: omnium Deo famulantium sibi adesse, sibi occurrere orabat auxilium.

Rom 8.

Verè quod est scriptum; *timentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, in obitu tantæ Virginis vidimus comprobatum. Necdum spiritum exhalauerat, necdum Christo debitam reddiderat animam; *Et iam sama volans tanti prænuncia luctus*, non tantum sacratas Virgines, aut diuersi Ordinis viros, verùm etiam totius vrbs populos ad exequias vnus congregabat. Sonabant Psalmi, & totam domum, vbi sanctum corpusculum in medio super illo suo nobili cilicio compositum iacebat, in sublimè resonans letania pro exeunte anima quatiebatur. Interim, ex more, regales, tanquam Imperatrici, non vt pauperculæ debentur sorori, parantur exequiæ, aurea feretro obtinenda proferuntur velamina. Tum illa pallentes vultus, quos antè, vt, sponso venienti, lætos videres, ad hos retorquere, manu abnuere: *Amictus iste, ait, non est meus: auferre hinc: ornatus hic alienus est. His, terreno sponso; istis, caelesti copulata sum; nuda de vtero matris meae egressa, nuda regrediar illuc: his vilem miseræ carnis materiam inuoluite; & corpusculum meum iuxta tumulum fratris mei, ad Domini HEINRICI Imperatoris, quem me iam vocantem video, in proprio * locello reponite.*

Apog. Bamber.

* lectulo.

Moritur S. Kunegundis.

His dictis, in manus Domini spiritum suum commendans, ad suam anima reuolauit auctorem, & in antiquam possessionem diu peregrinata conscendit: terris, matrem communem se amisisse, flentibus; cælis autem conciuem in suam consortium se suscepisse gaudentibus.

CAPVT

CAPVT XV.

Funus S. Kunegundis. Deportatio Bambergam: & sepultura.

TA demum sacro illo corpore feretro superposito, longo nobilium ordine præeunte, multis hinc inde confluentibus, cum illo sibi semper familiarissimo pauperum contubernio, ad locum Babenberc sepulturæ suæ prædestinatum, felices exequiæ usque delatæ sunt. Tum verò relictas vrbes, vacua rura, desolatæ ciuitates, vndiq; concurrere populos videres, matres paruulos suos in brachiis gestantes, infirmos in grabatis iacentes sanitatis gratiam sperare, felicem se credere, si cui aut feretro iungi, vel ab ipso contigisset obumbrari.

*Accursus ad
funus S. Kunegundis.*

Tandem in Ecclesiam beati Petri Apostoli corpus non sine labore deportatum, triduanas ibi meritis suis, ac beneficiis condignas habuit exequias; filij, quos ipsa illic in Christo * adunauerat, de matris pace iam securi, pro se autem solliciti, incessanter psallebant, dum eam sibi ad horam subtractam sine timore amissionis in spe perpetuæ intercessionis recepisse plaudebant: mater de cælo filiorum prospectans affectum gaudebat. Ita velatum sacrum corpus, sacris vestibus, diademate Christi capiti superposito, suo loculo in dextro latere, sicut hætenus veneratur, repositum est. Transit autem anno Dominicæ Incarnationis Millesimo * tertio, Indictione III. V. Nonas Martij, regnante in æternum, qui est corona Virginum, Christo Domino nostro. O felix Babenbergensis Ecclesia, recepisti thesaurum, quem amiseras. Procax & malefica lingua detractorum oculorum testimonio confutata est, dum virginitas eius, rebus approbata sanctitas clarescentibus signis videtur testificata.

*Apog. Bamber.
* congregauerat.*

** Sicut
Emenda
MXL. Indict.
VIII. Ita etiam
Baron. Trith.
in Chron. Hirsf.
aug. mortuam
scribit 1037.
Sed hoc non potest,
cum hac,
& aliorum historia
cōsistens.*

CAPVT

Præfatiuncula in miracula S. Kunegundis.

ristianæ religioni proficiens Ecclesia fidelis, que in Euangelio, voce Domini testante, Dei mater & filia per gratiam nominatur; mater, quia sanctæ operationis exemplo filios Domino generat: filia, quia Virginis filio, pro salute mundi incarnato, eruditione sanctorum Patrum quotidie generatur: salutem missam à Domino, cælestis archiatri effectibus medicinæ plenam, tam mentis, quam corporis auribus animaduertat: Mundanæ machinæ conditor humano generi per inobedientiam lapsa condolens, ut æternæ vitæ fructus faciètem nouam plantationem, scilicet primitiuâ Ecclesiam insereret; Patriarchas & Prophetas in mundum mittere dignatus est. Qui creditum sibi officium, quinque corporis sensibus, sextoque, qui est spiritus Prophetiæ, mysterium incarnationis Christi, & omnia, quæ de ipso annuncianda erant, prædicantes, alij asperitate vitæ, alij diuersis poenarum mortibus, ipsi, quem prophetabant, famulatum suum fideliter impleuerunt. Horum limes Christus, æterni Patris consilio pro liberandis hominibus de intemperatæ Virginis vtero processit, ut iam inchoatæ plantationi, missis per orbem Apostolis, atque de suo corpore fuso cruore fabricatam, nouellam superædificaret Ecclesiam; quæ S. Trinitatis fide imbuta, & mundata baptismi gratia, Martyres, Confessores, & infirmi sexus Virgines, animo tamen constantes, primitias obtulit.

Inter quas B. CHVNEGUNDIS, flos Bambergensis Ecclesiæ, cum S. HENRICO, qui Romanorum Imperium tenuit, sub coniugij specie, immortalis sponso castæ virginitatis honore deseruit. Vnde iam eius sanctitatis merita per orbem manifesta declaratione apparent; quia in loco, vbi sanctum eius corpus quiescit, infirmi, quacunque laborantes ægritudine,

dine, sanitatem recipiunt. Vt autem ad omnia testes cautissimi simus, veritatis amatoribus, ætati nostræ succedentibus, de his, quæ scribimus, curiosè indagantibus, scilicet, quo tempore opera curationum præfata Imperatricis initium habuerint, largiente Domino, prout possumus, volumus explicare.

CAPVT XVII.

Energumenus ad sepulchrum S. Kungundis liberatur. Tres contracti, curati.

Nno Dominicæ incarnationis M. C. LXXXIX. Indictione II. Tiemone tertio decimo Babenbergensis Ecclesiæ Episcopo, quarto Pontificatus sui anno; ad Vincula S. Petri, ne de sanctitate præmemorata Virginis ambigeremus, signorum experientia certificati sumus. Nam dum, solito more, populus ad prædictum locum orationum & vigiliarum causa conuenisset, affuit quidam dæmoniacus de villa, quæ dicitur * Dierrut; qui nec pietatem agnoscens, nec scelus abhorrens, filium suum igne cremauerat. Hic duris funibus adstrictus, ad sepulchrum sanctæ CHVNIGVNDIS ita mansuescere cœpit, vt furiali morbo absolutus, Deum omnipotentem laudaret, eique, cuius patrocinantibus meritis hæc sibi accidisse cognouit, cum cæterua, quæ præsens adstiterat, debitas acclamabat laudes. Igitur dum hæc tam cleri, quàm populi solenni deuotione agerentur, tres contracti, vnus in suburbio de hospitali S. Aegidij, qui magis reptando, quàm * scabellis voluebatur: alter de domo Chunradi Maioris Ecclesiæ Præpositi: tertius item de domo Ottonis in eadem Ecclesia Canonici, super sepulchrum beatæ Virginis positi, ab vnus dolore passionis vna erecti sunt manu diuinæ curationis.

* Beirrus.

Tres contracti sanantur. Vnde MS. Bambergæ qui hac distinctione.
* per scabellas, intellige cruculas manuum, quibus contracti vti solent.

Q CAPVT

CAPVT XVIII.

Varia agrorum curationes.

Mulier paralytica, & altera sanctimonialis femina vno pede claudicans; & claudus de castro, quod dicitur Giet, post momentaneam orationem vix completam, in ipsa nocte curati sunt.

Puer, cui tanta membrorum mollities inerat, vt pœnè offibus carere putaretur: alter de Licendorf macie deformi consumptus, gressum & loquendi officium, quibus omninò caruère receperunt.

* Ischiatica.

Puella * sciatica de Gifenuelt, necdum tumbæ ingesta sacra, propter turbam: Puer ex contractione neruorum carens officio pedum: Puella de Nuornberc planta pedes sursum recurua, geniculo contracto: Item, de eodem pago puella manum aridam habens, inter Orationes, & Vigiliis curati sunt,

CAPVT XIX.

Suspensi S. Kunegundis ope seruati.

* Kunegundis.

Quidam pro equo furtim sublato apud VVerram fluuium, in vico, qui dicitur, VVafegen, suspensio additus est. Qui in tormento positus, voce, qua poterat, * B. Virginis aures appellauit: cuius etiam festinatam opem sibi adesse præsentit. Diuina enim virtute, vbi populus abscesserat, vincula manuum dissoluta sunt, & ipse laqueum sibi deponens, in ciuitatem reuersus, cunctis ereptionem sui, dans gloriam Deo, & suæ saluatrici exposuit. Quorum fideli testimonio ad nos vsque delatus, ad censum quinque denariorum à suis parentibus, vt pridem, dum damnaretur, pro ipso deuouerant, inscriptus est.

Apud nos quoque non huic dissimile de seruulo quodam, dum illaqueatus ab omnibus mortuus putaretur, si-

gnum

gnum apparuit. Nam post eiectam vrinam, quod signum mortis in talibus tormentis est, cunctis adstantibus in speratae salutis, ac vitæ restitutus est.

Tali modo apud Rottenburg. Imperiale castrum, duo absoluti multorum attestacione vsque ad nos perueniunt.

CAPVT XX.

Infans sine baptismo mortuus, reuiuiscit ad sepulchrum S. Kunegundis.

Ira, (at non Deo impossibile) & forsan nostræ ætati incredibilia dicturus sum, sed tota Babenbergensium ciuitas huius facti expers non fuit.

Mulier de proxima villa Elrin vagientem suum, infra quadraginta dies sine baptismo defunctum, supra tumbam beatæ Virginis non sine spe resurrectionis posuit. Testor eum, qui est primogenitus mortuorum, qui mortuos suscitatur, ubi miserabilis omnibus mater extincti sanctæ Virginis nomen CHVNIGVNDIS ingeminando multos fletus effudit; quem exanimem posuerat, de sepulchro viuum le-

Infans mortuus resuscitatur.

nauit. Quis se à lacrymis, quis à laudibus contineret? Vna vox omnium, vt frequens turba Sabbatho confluerat; *Qualis est hæc? quàm sancta? quàm Deo chara? que claudos curere, cecos videre, mutos loqui, extincta quoque membra reuiuiscere facit.* Beatus venter, qui hanc portauit: benedicta à Domino ybera, qua hanc lactauerunt; de benedictione iam seculo pereunti tanta gratiarum munera effluerunt.

Puer mortuus resuscitatur.

Aliud non huic dissimile signum, alio verò euentu in trienni puero, in vico Grunberc celebratum est: qui à mane vsque ad vesperam in limoso lacu suffocatus iacuit, vbi à mulieribus sub lini fasciculis repertus, & subleuatus, multo eiulantium comitatu, domum vsque delatus est. Illic per noctem lugubres parentibus exequias celebrantibus, vbi mane sacerdos debitum humanitatis complere astitit, populus qui aderat, qui iam multa de signis Beatæ CHVNEGVDIS viderat, & audierat, præsentiam illius sibi adesse in multa spe exauditionis rogabat. Mirum in modum puer annularem digitum mouere cœpit, & stupentibus omnibus, post spatium vnus horæ, sanus surrexit. Huius facti primùm ipse sacerdos sub stola; deinde, milites octo sub sacramento ipso, puero in medium locato, cum omni frequentia suæ plebis, testes ad nos venerunt.

CAPVT XXII.

Puella submersa reuocatur ad vitam.

* Catholico
 & suis Crucis,
 & supplicatio-
 nis in diebus
 Rogationum.

Vella septennis in parochia Liuberstat dum ad fontem incautè hauriret, infelici casu submersa est. Quam, cum ad sua à * Crucibus homines fuissent reuersi, (nam dies Rogationū instabant) de fonte extinctam leuantes, post votum ad memoriam beatæ CHVNEGVDIS factum, quam dudum lamentabantur mortuam, non sine laudibus diuinis viuentem admirabatur. In hac trium resuscitatione mortuorum, cum & alia duo corpora ad inuocationem sanctæ Imperatricis eiusdem, vitæ redita verissima testium approbatione, ac ipsorum puerorum præsentatione cognouerimus, quis, nisi sancta Trinitas operata videtur, quæ secundum signa, quæ ipsa facit, hæc & his maiora facere postmodum, suis promisit.

CAPVT

CAPVT XXIII.

De muto.

Llud quoque clarissimum clarissimis regni primoribus coram adstantibus celebre super muto factum sub oculis omnium, memoria hominum tradere non indignum duximus. Nam rem gestam ita per famulā suam Christus clarè operari voluit, quod penè nullum latere potuit. Philippus Rex propter sui confirmationem, interim verò, quod magis fauorem sibi præstare credebat, propter translationem beatæ Virginis, * indixerat: * forr. leg. comitia indixerat. mutus quidam seruulus in comitatu probabiliū virorum de Pogen, conuenerat: quorum vasa, quia & ipsi pœnitentes erant, portabat. Regina ad Ecclesiam processura, cum demore solenniter à Clero suscipitur, confusus interim populorum Muto lingua soluitur. clamor exoritur, non frustra morituro denique homini, sed laudes cum Christo suo iam viuenti conclamantium. Testor Christum & eius Apostolos, iste, qui prius nullam, vtrpote mutus, linguam nouerat, singulis ad interrogata, propriā linguā disertus respondebat.

CAPVT XXIV.

De puero à lupo rapto.

Vid referam de bruto animali, cuius innatā sibi rapacitatis ingluuies, dum prædam rapuit, quasi nomen **CHVNEGVNDIS** contra se inuocatū sensisset, à suo furore quieuit. Nam Lupus dum circa caulas ouium vespertinus naturę suę ingenio versatur, paruulum ante fores incautè relictum, lustris suis intulit. Aliorum autem, qui territi fuerant per lupum, mater pueri clamore excitata, omnes ciues suos, manibus complois pectora tundēs, multis eiulatibus in dolorem commouit. Omnibus bestiam insequi, quia nox instabat, incassum iudicantibus, mater ad Ecclesiam confugiens, signis, velut mortuo, tertio compulsa-

Q3 tis,

*Inuocatio B.
Kunegundis
eripitur pu-
erulus ex fan-
cabus lupi.*

tis, pro conseruatione filij aures Virginis illic pernox appel-
lare non desinebat.

Mane factio nutricius ille syluæ erūpens, paruulum, quem rapuerat, illa sum reportat, & in sulco, ybi boues pridie arauerant, in pellicula sua diligenter inuolutum collocat, ipse propter sedens custodias obseruat. Vbi verò rucolas & vomeres iam appropinquare sibi videt, quasi de paruuli quiete securus, mansuetus discedit. Quem illi, vt mos est; clamore persequentes, seruus, qui boues stimulabat, pelles aspiciens, ecce, ait, tegumenta pueri, quem lupus rapuit. Accurrens, dormientem paruulum intactum, vultu splendidum reperiunt, & non sine multa admiratione hæc considerantes, ciuibus & matri nuntiant. Illa aduolans, & præ gaudio in lacrymas prorumpens, ybi, & quo modo fuisset, inquirat. Ille, iuxta ætatem simpliciter; *Canis, ait, ille, qui me asportauit, blandè me perlingens in sinu suo compositum, tota nocte dormire fecit.*

C A P V T X X V.

De seruulo.

Sta, quæ modo succinctè miracula diximus, & alia plura, quæ vitio prolixitatis transimus, ne more hirudinis lectorem, quem huc vsque studiosum tenuimus, effluendo fastidiosum occidamus, signum in seruulo quasi annorum sedecim diuina operatione factum. * Qui cæteris membris secundum ordinem naturæ benè dispositis, in principali, quod est caput, tanta passione agitabatur, vt sine intermissione parieti, si proximus esset, allideretur. pectus mento tunderet, scapulas tempore verberaret, nunquam in eodem statu, vel verba fundens, cibum aut potum vix aliquando sumens, permaneret. Si quando illi dormire contigisset, solo collapsus, modò caput terra, modò * caelum pulsare videres: & quod miserabile dictu, dum ab omnibus, propterea quòd horribilis visu foret, fugeretur, à singulis videri optabatur.

* exponamus,
aut simile quid
deesse videtur.

* aërem,

Isse

Ille antè fama, quàm aspectu notus, dum ad nos peruenisset, stipem inter domos accipiens, aliquandiu sustentatus est. Hunc ^{* Iudæus.} archisynagogus videns, si vestra CHVNEGUNDIS, ad Christianos ait, istum curauerit, me Christo ac fidei vestrae applicare poterit. Sed, quod dicit Apostolus: ^{I. Cor. I.} Iudæi signa ^{* quæ-} ^{* petunt;} runt; in hoc Iudæo ostensum est. Nam patiens tertia Domini- cæ Resurrectionis feria, dum super sepulcro salutiferæ Virgi- nis salubri premeretur sopore, manu inuisibili quadam ta- ctus, inde sanatus, cum summa omnium admiratione, ac lau- de abscessit. Iudæus verò infelix à perfidia sua æternos passu- rus ignes non recessit.

CAPVT XXVI.

De terra in thus, & in grana mutata.

Illud autem in ultimo, quod tamen signorum il- lius non vltimum fuit, subnectam. Quoniam ter- ra circa sepulcrū eius à fidelibus collecta, in spe- ciem lucidissimi thuris, aut etiam mundissimi grani fuit frequenter redacta. Super hoc Innocentius Papa in ^{Eff. Innocen-} Sermone ad populum in Lateranensi Palatio habito, ^{sims III.} vitæ il- lius merita, & miraculorum insignia commemorando, sub- intulit; *Rectè, fratres charissimi, pulvis ille, quo gleba huius sanctissime* ^{Insigne testi-} *Virginis debito humanitatis sepulta tegitur, in thus atq. granum redigitur,* ^{monium Pon-} *quæ se sub sexu fragili, dum viueret, à licitis continens, ab illicitis abstinens,* ^{tificis de san-} *illibatum Domino holocaustum obtulit, & diues Christo, pauper sibi, pau-* ^{ctitate & mi-} *peres Christi sub diuersi ordinis atq. sexus professione quotidie pascit. Meri-* ^{raculis S. Ku-} *to ergò in catalogo sanctorum erit adscribenda, quæ vitam sanctorum sem-* ^{negundis.} *per studuit imitari. Collectam itaque à nobis conscriptam cum officio totius* ^{Compilat.} *missæ huic nostro sermoni apposuimus, & Apostolica auctoritate omnibus* ^{Chronologica.} *Ecclesiis in honore tantæ Virginis decantari direximus.* ^{Hic Papa (In-} ^{nocent. III.)} ^{canonizauit} ^{Misnensi, lib. 2.} ^{Papa Inno-} ^{centio III.} ^{stomachosè.} ^{Chunegun-} ^{dam albo superum adscribunt.}

CAPVT

Epilogus cum precatone ad S. Kunegundem.

HAEC paucissima de virtutibus & signis CHVNE-
GVNDIS sanctissimæ Virginis prudentissimæ cha-
ritati vestræ inter innumerabilia dixisse sufficiat;
quæ si quis euolutè perstringeret, prius ipsa pagi-
na, quam materia deficeret. O beatam, ò prædicandam, quæ
regnum mundi, & omnem ornatum seculi pro cælesti orna-
tura despexit, Christum sibi sponsum regio spòso legaliter, nõ
carnaliter copulata delegit; quæ Virginitatem suam inter re-
gales thalamos probando, vt infamiæ malum sibi ab inuidis
obiectum expurgaret, ignes calcavit. Quæ, dum non prolem
morituram expectauit, eius casta generatio, nunquam passu-
ra successione detrimentum, quando Ecclesia in filiis suis per
elemosynas ipsius diuinæ laudis semper accipit incremen-
tum; quam cum Christo suo, quem amauit, in quo credidit,
quem dilexit, etiam post mortem viuere, signa crebra loquũ-
tur. Ad memoriam eiusdem cæci visum, extincti vitam, muti
loquelam, aures obstructæ recipiunt auditum.

Quantam igitur illam fuisse credimus, quæ viuens, nullo
teste, dum iactantiam vitat, sola exercuit, cum tanta illam post
mortem signa fecisse, sub oculis omnium viderimus. Ad nos
ergò signa ista, quæ foris miramur, intus transferamus, vitam
nostram & mores corrigamus, vt si virginis consortium non
meremur, post decliua vitiorum sit nobis præmium per Vir-
ginem tantum supplicium euasisse peccatorum.

Virginis iste docet CHVNEGVNDIS gesta libellus,

*Plura tamen dicenda tacet, dum flumine mergi
Cymba timet; moritur, quæ tangit, bestia montem.*

Sed, quæ lingua silet, pro virgine signa loquuntur,

Quæ famam laudis eius tam crebra loquuntur,

Dum cæcis, mutis, claudis optata salutis

Cura venit, dum languor abit febrisq; recedit.

Vire

Vita redit, recipitq; cutis conspersa colorem.
 Hoc potuit, qui cuncta potest, dare Virginitati.
 Qui montes transferre valet, dare credulitati.
 Nupta viro sub lege viri vult Virgo latere,
 Sponsa subarrata, sponso tamen inuiolata,
 Et Christum sub corde virum sibi legit habere.
 Seruat Virgo fidem; res claruit igne probata.
 Discite coniugium calebs, vbi nulla voluptas
 Qui sine mistura seruant legalia iura,
 Cuncta nihil pensant, quæ mox fuerint ruitura:
 Hic in spe fructus mittentes semina luctus
 Gaudia longa metent agnumq; sequuntur in albis.

Oratio.

O Ramus te virgo sanctissima, Imperatrix gloriosissima, quæ terras misericordiarum tuarum operibus, cælos respersisti virtutum floribus, fluctuantibus in mundo tuis assiste, procellas turbinosas aduersantium tuis orationibus propelle, cunctos tibi deuotos, vitis propulsis, perpetuò tuis fac gaudere beneficiis & meritis, & omnes scribentes, siue fidelium legentes huius textum lectionis fructu non priuentur suæ partæ deuotionis, Amen.

*Precatio Au-
 thoris ad S. Kvne-
 gundem.*

NOTATIONES IN VITAM

S. KVNEGVNDIS.

Vis hanc vitam conscripserit, dicere non habeo, nisi fuerit Nonnosius Monachus, cui Hoffmannus in Annalibus Bamberg. hunc scætum tribuere videtur. Illud liquet, scriptorem hunc, diu post beatum sanctæ Virginis obitum vixisse, vtpote, qui Innocentium III. sub finem citet. Exstat quoque Tomo secundo Suriij. Sed hanc non paucis locis ab illa diuersam, ex Codice manu-

R scripto